

આપણી વાત

સંકલન : પ્રફુલ્લ રાવલ

એપ્રિલ માસ આમ તો વિશ્વઝંઘાણી આપતો મહિનો છે પરંતુ કુદરતે આ મહિનામાં વરસાદ મોકલ્યો એટલું જ નહિ પણ મોટા કરા પણ પડ્યા. એક બાજુ પરીક્ષાની મોસમ અને બીજી બાજુ રજા માણવાની વૃત્તિ વચ્ચે સાહિત્યિક કાર્યક્રમોનો દોર પણ ચાલતો રહ્યો. એટલે શબ્દની સફર સતત ગતિશીલ રહે છે નવોદિત પ્રતિભા સર્જનક્ષેત્રે પ્રવૃત્ત હોય અને વરિષ્ઠ સાહિત્યકારો અધ્યયનમાં રત હોય છે.

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ સંચાલિત ક. લા. સ્વાધ્યાય મંદિર તથા દર્શક ફાઉન્ડેશન દ્વારા આયોજિત તા. ૭ એપ્રિલ, ૨૦૧૫ના રોજ યોજાયેલા ‘ગ્રંથવિમર્શ’ કાર્યક્રમ હેઠળ ‘છબિ ભીતરની’ વિશે રમેશ દવેએ અશ્વિનભાઈ મહેતાની લેખન શૈલી, નિબંધ અને ચરિત્રલેખોની વિશિષ્ટતા તથા તેમના વ્યક્તિત્વને ઉજાગર કર્યું હતું. ‘વિભાજનની વ્યથા’ (લે. શરીફા વીજળીવાળા) વિશે પ્રકાશભાઈ શાહે ઐતિહાસિક, સામાજિક અને રાજકીય ઘટનાના સંદર્ભમાં પોતાના મુદ્દા મૂકી, આ સંદર્ભમાં લખાયેલ નવલકથાઓ વિશે વાત કરી હતી. ‘સલામ મંજુ ઝવેરી’ (સંકલન : ગીતા નાયક) વિશે કિરીટ દૂધાતે પુસ્તકના વિશિષ્ટ લેખો અંગે રસપ્રદ આસ્વાદ કરાવ્યો હતો. હાજર રહેલા શ્રોતાઓએ ત્રણેય પુસ્તકો અંગે પોતાનાં મંતવ્યો રજૂ કર્યાં હતાં.

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ અને પ્રેમાનંદ સાહિત્યસભાના સંયુક્ત ઉપક્રમે ચંદ્રકાન્ત શેઠ પ્રેરિત ‘બાલમિત્ર’ વ્યાખ્યાન અંતર્ગત શ્રી વિરંચિ ત્રિવેદીએ ‘સાંપ્રત બાળકવિતામાં સર્જકતા’ વિશે વક્તવ્ય આપ્યું હતું. આ વ્યાખ્યાન વખતે અધ્યક્ષ તરીકે શ્રી હર્ષદ ત્રિવેદી ‘પ્રાસન્નેય’ અને અતિથિવિશેષ તરીકે ડૉ. રશીદ મીર ઉપસ્થિત હતા.

તા. ૧૬-૪-૨૦૧૫ના રોજ શ્રી નયના મહેતાએ પાક્ષિકીમાં ‘ગોયણી’ વાર્તાનું પઠન કર્યું હતું.

૨૧મી એપ્રિલના રોજ ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ સંચાલિત ક. લા. સ્વાધ્યાયમંદિર અને માતૃભાષાના સંવર્ધન કેન્દ્ર તથા ગુજરાતી ભાષાસાહિત્ય વિભાગ, મ. દે. મહાવિદ્યાલય, ગૂજરાત વિદ્યાપીઠના સંયુક્ત ઉપક્રમે ‘માતૃભાષાકૌશલ પ્રમાણપત્ર અભ્યાસક્રમ’ ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ખાતે પરિષદપ્રમુખ શ્રી ધીરુ પરીખની અધ્યક્ષતામાં યોજાયો હતો જેમાં પ્રાસંગિક વક્તવ્ય શ્રી કનુભાઈ નાયકે આપ્યું હતું.

‘આપણો કવિતાવારસો’ અંતર્ગત આ માસના અંતિમ દિવસે વડોદરા યુનિવર્સિટીના અરવિંદ હોલમાં આપણી ભાષાના સુપ્રસિદ્ધ ગઝલકાર ખલીલ ધનતેજવીએ પોતાનાં કાવ્યોનો પાઠ કર્યો. ગઝલક્ષેત્રે એમનું નોખું પ્રદાન છે અને એમનો

કાવ્યપાઠ ભાવકોને ભીંજવી દે છે તેની પ્રતીતિ આ કાર્યક્રમમાં થઈ. નીતિન વડગામા રાજકોટ રહે પણ ગુજરાતનાં વિવિધ શહેરોમાં આ કાર્યક્રમ કરીને પરિષદનો પ્રચાર-પ્રસાર કરી રહ્યા છે તે એક આનંદની ઘટના છે.

વાર્તા રે વાર્તા

૩૦મી માર્ચ ૨૦૧૪, વીતતી વસંતની સાક્ષીએ, એની સરૈયા લેખિકા પ્રોત્સાહન નિધિ અંતર્ગત શરૂ થયેલી વાર્તાલેખન ગોઠડીમાં બહેનોમાં ધરબાયેલી છૂપી લેખનશક્તિને બહાર લાવવા માટે ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ દ્વારા આયોજિત આ અભિયાનના પ્રતિસાદ રૂપે ૩૦ એપ્રિલ સુધીમાં વાર્તા લખી મોકલવાનું આહ્વાન ઘણી બહેનોએ હોંશભેર ઉપાડી લીધું અને થોકબંધ વાર્તાઓ પારુલબહેન પાસે જઈને ઊભી રહી... લો, અમને ચકાસો. વાર્તાના રૂપમાં આવેલા મનના તરંગોના વેરવિખેર ટુકડાઓ મુશ્કેલીથી ચકાસ્યા પછી એમાંથી ‘આશાસ્પદ’ નામો શોધીને એમને બોલાવવામાં આવ્યા ૧૮મી મેએ. ગ્રીષ્મની લૂમાં ઠંડા પાણીની શિકરો જેવો પસંદગી પામ્યાનો આહ્વાદક સંદેશો મેળવીને લગભગ ચાલીસ બહેનો આવી, પરિષદના ગુરુકુળ જેવા પરિવેશમાં પાંચ અલગ અલગ માર્ગદર્શકો પાસે વહેંચાઈને પોતાની વાર્તાઓ વાંચી અને દરેક માટે શરૂઆત થઈ નવી દિશાઓ ઊઘડવાની.

અને પછી તો આવ્યો આવવા-જવાનો આનંદનો અવસર. તા. ૨૦થી ૨૨ જૂન, ૨૦૧૪ દરમિયાન યોજાયેલ આ ત્રિદિવસીય વાર્તાશિબિરમાં કુલ ૨૮ બહેનો ઉપસ્થિત રહી હતી. આશ્રમના શ્રી ચંદ્રકાન્ત વ્યાસના ખુશનુમા સ્વભાવ અને એમણે આપેલી મોકળાશમાં બહેનોની કલમની ચાંચમાંથી વાર્તાઓ ટપકી, ટહુકી અને પછી ગુરુવાણીથી મંજાઈને મહેકી પણ. આ અભિયાન સાથે શરૂઆતથી જ સંકળાયેલા જાણીતા વાર્તાકારો શ્રી રમેશભાઈ દવે, શ્રી કિરીટ દૂધાત અને બિંદુબહેન ભટ્ટે ભરપૂર માર્ગદર્શન પૂરું પાડ્યું. લેખન-વાંચન-ચર્ચા કરતાં કરતાં વાર્તાલેખન વિશેની યોગ્ય માહિતી મળતી ગઈ. પવિત્ર રાજસોભાગ આશ્રમ અને ગુરુજનો તરફથી આવતા પ્રોત્સાહનજનક સ્પંદનોના સાંનિધ્યમાં પારુલબહેન દેસાઈ અને પ્રજ્ઞાબહેન પટેલ બધાંની સખીઓ બનીને આંગળી પકડીને દોડાવતાં રહ્યાં.

પરિષદમાં દર મહિને નિયમિત થતી મુલાકાતોમાં પણ માર્ગદર્શનનો એક ક્રમ ચાલુ રહ્યો. શ્રી હર્ષદભાઈ ત્રિવેદીની હાજરી હંમેશાં એમાં વિશિષ્ટ બની રહેતી. વોટ્સઅપના કબૂતર દ્વારા સમય અને દિવસ દર્શાવતો સંદેશ મળ્યા પછી દરેક જણ ઉત્સાહથી ત્યાં પીરસવાની સામગ્રી લઈને જ આવે. લગભગ પાંચ-છ વાર્તાઓ વંચાય, હાજર દરેક બહેનોએ પોતાનો ‘સકારણ’ પ્રતિભાવ આપવાનો. એને લીધે બહેનો વાર્તાને ધ્યાનપૂર્વક સાંભળીને નીર અને ક્ષીર વચ્ચેનો ભેદ પારખતાં શીખી. છેલ્લે માર્ગદર્શકો ઘણી વાર લખનારને પણ અભિભૂત ન હોય એવી ઝીણી ઝીણી બાબતો તરફ ધ્યાન

દોરે. બીમારીની ખબર પડ્યા પછી એ વાર્તાને તાજમાજ, તંદુરસ્ત કરવાની જવાબદારી જે તે સર્જનહારની.

આ રીતે હળવે હળવે ટિપાઈ ટિપાઈને ઘડતર થતું રહ્યું. અને પછી ? બહેનોના જીવનની દિશા જ બદલાઈ ગઈ. ટી. વી. સિરિયલો જોઈને પસાર થતા સમયનો સદ્ઉપયોગ સારી વાર્તાઓ વાંચવામાં થવા માંડ્યો. ‘કલમ’ શબ્દનો નવો અર્થ સાંભળ્યો, ‘ક થી કલ્પના કરો, લ થી એ કલ્પનાને લાડ લડાવો, લાલનપાલન કરો અને મ થી મઠારો. જોકે વાર્તાઓ લખવા માંડી પછી પારુલબહેને મ થી એક બીજો અર્થ પણ શિખવાડ્યો – આળસ અને ડર છોડો અને મોકલી આપો. આંખોમાં આશા અને પાંખોમાં આત્મવિશ્વાસ ભરીને તમારી ક્ષિતિજો વિસ્તારો, વિશ્વ આપોઆપ વિસ્તરી જશે. એના પરિણામ રૂપે લગભગ છેલ્લા પાંચ-છ મહિનાઓમાં જ આ બહેનોનાં નામ ‘અખંડઆનંદ’, ‘કુમાર’, ‘મારી સહેલી’, ‘મમતા’, ‘નવનીત સમર્પણ’ જેવાં સામયિકોમાં લેખિકાઓ તરીકે ચમકવા માંડ્યાં છે. ઘણા વર્ણી ઇન્ટરનેટના માધ્યમથી અક્ષરનાદ, કોમ કે પ્રતિલિપિ સ્પર્ધાઓમાં પણ ચમક્યા.

તા. ૩૦-૩-૨૦૧૫ની ગોષ્ઠિ પછી અમને જણાવવામાં આવ્યું કે અમારી આ ગુરુજનો સાથેની સહયાત્રા એ દિવસે પૂરી થઈ. એમના કહેવા પ્રમાણે ‘નદી પાર કર્યા પછી હોડી શું કામ ઉપાડવી ?’ પણ અમે જાણીએ છીએ કે હજી તો અમે નાનકડું પુકુર ઓળંગ્યું છે. નદીઓનાં વહેણ અને મહાસાગરનાં મોજાં સુધી ક્યાં પહોંચ્યા જ છીએ ? સ્વપ્નોની હોડી અને પ્રયત્નોનાં હલેસાં તો લઈ જઈશું, પણ દીવાદાંડી બનીને અમને માર્ગદર્શન આપતા રહેજો. કદાચ નીચે નજર નાંખીને હરખંતા શ્રી એની સરૈયાના આશીર્વાદનાં અમીછાંટણાં તો સાથે હશે જ.

આશા છે કે પરિષદના આ અભિયાન દ્વારા બધાં જે પામ્યાં છે એને ઉજાગર કરે.

– ગિરિમા ધારેખાન

પરિષદના આગામી કાર્યક્રમો

પાક્ષિકી

તા. ૭-૫-૨૦૧૫ અને ૨૧-૫-૨૦૧૫ના ગુરુવારના રોજ પાક્ષિકીમાં વાર્તાનું પઠન થશે. સાંજે ૬.૧૫ કલાકે.

વિશ્વકવિતા કેન્દ્ર અંતર્ગત

તા. ૬, ૧૩, ૨૦-૫-૨૦૧૫ના રોજ બુધસભા અને તા. ૨૭-૫-૨૦૧૫ના રોજ વ્યાખ્યાન સાંજે ૭.૦૦ કલાકે.

નવોદિત સર્જકોના પ્રથમ પુસ્તકનું પ્રકાશન

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદના ક. લા. સ્વાધ્યાયમંદિર હસ્તક શ્રી બી. કે. મજૂમદાર ટ્રસ્ટ પ્રકાશનશ્રેણી અંતર્ગત નવોદિત સર્જકોના પ્રથમ સર્જનાત્મક પુસ્તકનું પ્રકાશન કરવામાં આવે છે. આથી જે નવોદિત લેખકો-લેખિકાઓનું એક પણ પુસ્તક પ્રગટ ન થયું હોય તેઓ આ શ્રેણીમાં પોતાના પ્રથમ સર્જનાત્મક પુસ્તકની હસ્તપ્રત મોકલી શકે છે. આ પુસ્તકની પૃષ્ઠમર્યાદા ૧૫૦ની રહેશે. હસ્તપ્રતની ટાઇપ કોપી મોકલવી. હસ્તપ્રત તા. ૩૦-૫-૨૦૧૫ સુધીમાં મોકલી આપવા વિનંતી. હસ્તપ્રત મોકલવાનું સરનામું – પ્રકાશનમંત્રી, ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ, ગોવર્ધનભવન, આશ્રમમાર્ગ, અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૯.

લેખિકાના પ્રથમ સર્જનાત્મક પુસ્તકનું પ્રકાશન

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદના ‘શ્રીમતી જ્યોત્સ્નાબહેન હસિતકાન્ત બૂચ.’ નિધિ અંતર્ગત લેખિકાના પ્રથમ સર્જનાત્મક પુસ્તકનું પ્રકાશન કરવામાં આવે છે. આથી જે લેખિકાઓનું એક પણ પુસ્તક પ્રગટ ન થયું હોય તેઓ આ શ્રેણીમાં પોતાના પ્રથમ સર્જનાત્મક પુસ્તકની હસ્તપ્રત મોકલી શકે છે. આ પુસ્તકની પૃષ્ઠમર્યાદા ૧૦૦ની રહેશે. હસ્તપ્રતની ટાઇપ કોપી મોકલવી. હસ્તપ્રત તા. ૩૦-૫-૨૦૧૫ સુધીમાં મોકલી આપવા વિનંતી. હસ્તપ્રત મોકલવાનું સરનામું – પ્રકાશનમંત્રી, ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ, ગોવર્ધનભવન, આશ્રમમાર્ગ, અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૯.

સાહિત્યવૃત્ત

સુરેશ જોષી સાહિત્યવિચાર ફોરમ (સુજોસાફો)ને ૨૫ વર્ષ પૂર્ણ થયાં તેનો ૨૪મો મહોત્સવ માતૃભાષા અભિયાન તથા ગુજરાત સાહિત્યના સહયોગથી તા. ૨૧-૩-૨૦૧૫ના રોજ ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદમાં યોજાયો હતો. શ્રી રાજેન્દ્ર પટેલે સુજોસાફોનો પરિચય આપ્યો હતો.

શ્રી ભદ્રંકર વિદ્યાદીપક જ્ઞાન-વિજ્ઞાન વ્યાખ્યાનશ્રેણી અંતર્ગત સિરામિક આર્ટનાં નિષ્ણાત શ્રી જ્યોત્સ્નાબહેન ભટ્ટે ‘મારી કલાયાત્રા’ વિશે વ્યાખ્યાન આપ્યું હતું.

આગમપ્રભાકર મુનિરાજશ્રી પુણ્યવિજયજી ચંદ્રક તા. ૧લી માર્ચ ૨૦૧૫ના રોજ પ્રાકૃત સાહિત્યના વિદ્વાન ડૉ. રમણીકભાઈ શાહને ડૉ. કુમારપાળ દેસાઈએ અર્પણ કર્યો હતો.

ગુજરાત વિશ્વકોશ ટ્રસ્ટના વિશ્વકોશ લલિતકલાના ઉપક્રમે કવિ શ્રી વિનોદ જોશીનું કાવ્યપઠન અને ગીતપ્રસ્તુતિ શ્રી અમર ભટ્ટ અને સાથી કલાકારોએ તા. ૨૧-૩-૨૦૧૫ના રોજ કરી હતી.

સ્વામી વિવેકાનંદ વિદ્યાભારતી ટ્રસ્ટ : રૂપાયતન : અમરેલીમાં તા. ૧૫ ફેબ્રુ.થી ૨૧ ફેબ્રુઆરી સુધી 'માતૃભાષા ગૌરવસપ્તાહ'ની ઉજવણી કરવામાં આવી હતી. જેમાં વિવિધ શૈક્ષણિક અને સહૈક્ષણિક પ્રવૃત્તિઓનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.

લેખિકામંચ, સુરત-પ્રતિવિપી.કોમના ઉપક્રમે તા. ૨૮-૩-૨૦૧૫ના રોજ સુરતમાં શ્રી મણિલાલ હ. પટેલના અધ્યક્ષપદે વાર્તાશિબિર અને શ્રી જગદીશ ગુર્જરના અધ્યક્ષપદે વાર્તાસ્પર્ધાના વિજેતાઓના પુરસ્કાર-વિતરણનો કાર્યક્રમ યોજાયો હતો.

ઓમ કોમ્યુનિકેશન અને ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમીના સંયુક્ત ઉપક્રમે સાહિત્યકાર, કવિ રામનારાયણ વિશ્વનાથ પાઠક 'દ્વિરેફ'ના ૧૨૯મા જન્મદિન નિમિત્તે, રા. વિ. પાઠકના સાહિત્યસર્જન અને વિવેચન વિશે તા. ૮-૪-૨૦૧૫ના રોજ સાંજે ૫.૩૦ કલાકે, ગોવર્ધન સ્મૃતિમંદિર, ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદમાં શ્રી રઘુવીર ચૌધરીએ વ્યાખ્યાન આપ્યું હતું.

ઓમ કોમ્યુનિકેશન દ્વારા સાહિત્યકાર કવિ ત્રિભુવનદાસ પુરુષોત્તમદાસ લુહાર 'સુન્દરમ્'ના ૧૦૮મા જન્મદિન નિમિત્તે "સુન્દરમ્ : 'ધ્રુવપદ'ના સાધક કવિ" વિશેનો કાર્યક્રમ ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદમાં યોજાયો હતો. જેમાં શ્રી ચંદ્રકાન્ત શેઠે સુન્દરમ્ વિશે વ્યાખ્યાન આપ્યું હતું.

ગુજરાતી ભાષામાં ઈ-બુક

ગુજરાતના મુદ્રિત સાહિત્યનું વીજાણુ સાહિત્યમાં રૂપાંતર અને વિસ્તાર ઝંખતી 'એકત્ર' સંસ્થા દ્વારા એક જાહેર સંપર્ક-સંવાદ કાર્યક્રમ શનિવાર, એપ્રિલ ૧૧, ૨૦૧૫ના રોજ સાંજે પાંચ વાગ્યે ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ ખાતે યોજાયો હતો. અતુલ રાવળે ગુજરાતીમાં ઈ-બુક, સ્પેલચેકર, OCRની મદદથી જૂની હસ્તપ્રતો પરથી ઈ-બુક તૈયાર કરવા અંગે એકત્ર સંસ્થાની પ્રવૃત્તિ વિશે માહિતી આપી હતી. 'સંચયન' સામયિકમાં લેવાતા લેખો અને તેની વિવિધતા અંગે રમણ સોનીએ વાત કરી હતી. રઘુવીર ચૌધરીએ આ ક્ષેત્રે થઈ રહેલા પરિવર્તનોની લાક્ષણિકતા જણાવી હતી. જ્યારે પ્રકાશ ન. શાહે પોતે કરી રહેલા સંપાદનોમાં વીજાણુ તકનીકની ઉપયોગિતા સમજાવી હતી. રાજેન્દ્ર ખીમાણી, રાજેન્દ્ર પટેલ, કિરીટ દૂધાત, ડંકેશ ઓઝા, અપૂર્વ આશર, અરુણા જાડેજા, સંજય ચૌધરી, રમેશ દવે, રત્નરાજ શેઠ વગેરે લેખકો-નિષ્ણાતોએ લેખનસામગ્રી તૈયાર કરી, ઈ-બુક તૈયાર કરતી વખતે લેવી પડતી કાળજી જણાવી, આ તકનીકના ઉપયોગના સંદર્ભમાં પોતાના અનુભવો તથા પ્રતિભાવ જણાવ્યા હતા.